

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 18/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti B..., s. r. o., Č., zastúpenej advokátkou JUDr. A. M., Č., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 103/2009 z 28. augusta 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti B..., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola faxom 14. decembra 2009 a poštou 16. decembra 2009 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti B..., Č. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. A. M., Č., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len

„najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 103/2009 z 28. augusta 2009 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresným súdom Čadca (ďalej len „okresný súd“) je pod sp. zn. 4 C 103/2008 vedené konanie v právnej veci žalobcov Ing. O. P., J. M., M. M., E. Ď. a A. Z. (ďalej len „žalobcovia“) proti sťažovateľke ako žalovanej o určenie vlastníckeho práva.

Na základe späťvzatia návrhu žalobcu Ing. O. P. (ďalej len „žalobca v 1. rade“) okresný súd uznesením sp. zn. 4 C 103/2008 z 18. septembra 2008 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie žalobcu v 1. rade zastavil. Proti uzneseniu okresného súdu podal odvolanie žalobca v 1. rade, ktoré odôvodnil tým, že žalobu zobral späť, pretože bol na neho vyvíjaný nátlak, a na podanom návrhu trvá. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 7 Co 46/2009 z 25. februára 2009 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že podmienky na zastavenie konania na základe späťvzatia návrhu žalobcom v 1. rade podľa § 96 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) neboli dané, keďže na strane navrhovateľov ide o nerozlučné spoločenstvo účastníkov a na späťvzatie návrhu jedným z navrhovateľov je potrebný súhlas ostatných navrhovateľov.

Uznesenie krajského súdu napadla dovolaním sťažovateľka. Uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté pre neprípustnosť.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza: *«Sťažnosť sa týka a smeruje proti Uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Cdo 103/2009 zo dňa 28. 08. 2009 (ďalej aj ako „napadnuté rozhodnutie“). Týmto právoplatným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdmi ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a to tým, že porušovateľ nedôvodne odmietol podané dovolanie, čím sa odmietol vecou zaoberať a tým odoprel sťažovateľke spravodlivosť (denegatio isutitiae) a právo domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ktorý je povinný poskytnúť mu ochranu, vec prejednať a rozhodnúť. Na*

odmietnutie podania (a prejednávania veci samej, obsahu podania) musia byť splnené zákonné podmienky, ktoré v tomto prípade neboli splnené, a preto porušovateľ nesprávne a nedôvodné odoprel sťažovateľke prejednanie a rozhodnutie o práve, ktorého sa podaným dovolaním domáhala.

Mám za to, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR znamená pozitívny záväzok súdu poskytnúť ochranu právu, ktorého ochrany sa môže každý domáhať, zákonom ustanoveným postupom, spočívajúcu v prejednaní a rozhodnutí veci za podmienok ustanovených v čl. 48 Ústavy SR. Súd nieje oprávnený odmietnuť zaoberať sa vecou, pokiaľ na to nie sú splnené zákonné podmienky...

Napadnuté rozhodnutie je... nesprávne najmä v tom, že dovolací súd v ňom konštatuje... že sťažovateľka nebola osobou legitimovanou na podanie dovolania proti uzneseniu KS, keďže týmto rozhodnutím jej nebola spôsobená žiadna ujma.

Ujma sťažovateľky spočíva v tom, že sťažovateľka má právo, aby bolo konanie v časti žaloby navrhovateľa I/ voči nej zastavené tak, ako to urobil Okresný súd Čadca rozhodnutím - Uznesením 4C/103/2008-45. Ujmu bolo možné odstrániť zrušením uznesenia KS. Uznesenie KS trpí vadou podľa § 237 O. s. p. a zároveň ním bola spôsobená ujma na právach sťažovateľky. Inak povedané ujma sťažovateľky spočíva vtom, že je proti nej nezákonne ďalej vedené súdne konanie, ktoré malo byť v časti žaloby navrhovateľa I/ zastavené.»

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd

„a) vyhovel sťažnosti,

b) vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky, ku ktorému porušeniu došlo Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky I Cdo 103/2009 zo dňa 28. 08. 2009,

c) zrušil Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky I Cdo 103/2009 zo dňa 28. 08. 2009,

d) zrušil Uznesenie Krajského súdu v Žiline 7Co/46/2009 zo dňa 25. 02. 2009 a vec vrátil na ďalšie konanie...

uložil porušovateľovi povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 245,70 EUR (2 úkony právnej služby - prevzatie a príprava, spísanie a podanie sťažnosti + 2 x rež. paušál)

po predbežnom prerokovaní návrhu odložil vykonateľnosť Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Cdo 103/2009 zo dňa 28. 08. 2009 a Uznesenia Krajského súdu v Žiline 7Co/46/2009 zo dňa 25. 02. 2009.“.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy uznesením najvyššieho súdu.

Sťažovateľka sa vo svojej sťažnosti domáhala zrušenia uznesenia najvyššieho súdu, keď namietala, že uznesením najvyššieho súdu v konaní bolo porušené jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ústavy. Aj keď sťažovateľka neuviedla, ktorého konkrétneho odseku čl. 46 ústavy sa jej sťažnosť týka, z obsahu sťažnosti je zrejmé, že mala na mysli porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka videla porušenie svojho práva v tom, že jej bol odopretý prístup k súdu, pričom podľa jej názoru je podané dovolanie prípustné, keďže uznesenie krajského súdu trpí vadou podľa § 237 OSP, a zároveň jej ním bola spôsobená ujma na právach, ktorá spočíva v tom, že je proti nej nezákonne ďalej vedené súdne konanie, ktoré malo byť v časti žaloby žalobcu v 1. rade zastavené.

Účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 4/00). Len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody.

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone.

Najvyšší súd vo svojej argumentácii uviedol: *„Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).*

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol, uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval, vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c)] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O. s. p.),

alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O. s. p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'. Odhliadnuc od uvedeného, v tomto prípade však na strane žalovanej ide o nedostatok subjektívnej legitímácie na podanie dovolania.

Na podanie dovolania sú legitimovaní účastníci konania alebo ich právni nástupcovia. Z tohto všeobecného záveru však nemožno vyvodit', že v konkrétnom prípade môžu dovolanie podať obe sporové strany (všetci účastníci konania). Aj keď táto otázka nie, je v zákone výslovne riešená, z povahy dovolania ako opravného prostriedku vyplýva, že dovolanie môže podať len tá strana (účastník konania), ktorej nebolo rozhodnutím odvolacieho súdu v celom rozsahu vyhovené, prípadne, ktorej bola týmto rozhodnutím spôsobená iná určitá ujma na jej právach. Pritom nie je rozhodujúce celé znenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ale iba jeho výrok (na obsah rozhodnutia súdu prvého stupňa nemožno prihliadať vôbec). Taktiež pri tomto posudzovaní nemožno brať do úvahy subjektívne presvedčenie účastníka, konania, ale iba objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím súdu bola účastníkovi spôsobená určitá, hoci nie veľmi významná ujma, ktorú možno odstrániť zrušením napadnutého rozhodnutia. Tieto zásady sa použijú aj vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z väd uvedených v § 237 O. s. p. Zo samotnej skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí takouto vadou nemožno vyvodzovať, že by tým účastníkovi konania bola spôsobená určitá ujma na jeho právach. Pri skúmaní oprávnenia na podanie dovolania z tohto hľadiska je totiž podstatné, že rozhodnutie odvolacieho súdu vyznelo celkom podľa jeho požiadaviek, a že uspokojený účastník konania objektívne nemôže mať žiadny záujem na zrušení rozhodnutia. Ak teda dovolanie podal účastník konania, ktorému výrokom rozhodnutia odvolacieho súdu bolo v celom rozsahu

vyhovené, resp. mu ním nebola spôsobená žiadna ujma na jeho právach, dovolací súd dovolanie odmietne.

Vychádzajúc z uvedeného to potom znamená, že v danom prípade žalovaná nebola osobou legitimovanou na podanie dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo odvolaniu žalobcu 1/ vyhovené, keďže týmto rozhodnutím dovolateľke (ktorej procesné postavenie žalovanej strany. v súdnom spore je nezávislé od jej vlastnej, vôle) nebola spôsobená žiadna ujma. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej ako neprípustné odmietol (§ 243 ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods.1 písm. b/ O. s. p.).“

Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľky odmietnuť.

V súvislosti s tvrdením sťažovateľky o tom, že uznesením krajského súdu jej bola spôsobená ujma na právach, a preto je dovolanie prípustné, ústavný súd poukazuje hlavne na tú časť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom konštatuje, že pri posudzovaní, či bola účastníkovi konania spôsobená ujma, nemožno brať do úvahy subjektívne presvedčenie účastníka, ale iba objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím súdu bola účastníkovi spôsobená ujma, ktorú možno odstrániť zrušením napadnutého rozhodnutia.

Sťažovateľka tvrdí, že jej bola spôsobená ujma na právach, pretože konanie proti nej v časti žaloby žalobcu v 1. rade malo byť zastavené.

V konaní, ktorého je sťažovateľ v postavení žalovaného účastníkom, sa žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva (v prvom výroku, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom P. P., v druhom výroku, že nehnuteľnosti patria do vlastníctva žalobcu v 2. rade a v treťom výroku, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej A. M., rod. M.).

Vzhľadom na predmet konania a navrhované výroky je zrejmé, že sťažovateľka by aj po prípadnom zrušení uznesenia krajského súdu ostala v pozícii žalovaného v uvedenom konaní s rovnakým predmetom, a teda jej procesné postavenie by sa nijakým negatívnym ani pozitívnym spôsobom nezmenilo.

Ústavný súd považuje za potrebné tiež uviesť, že sťažovateľka v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu namieta iba porušenie práv žalobcu v 2. rade, pričom porušenie svojich práv nenamieta.

Z uvedených dôvodov je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľke nebola z objektívneho hľadiska výrokom uznesenia krajského súdu spôsobená žiadna ujma, a preto najvyšší súd postupoval správne, keď podané dovolanie sťažovateľky odmietol pre neprípustnosť.

Vzhľadom na uvedené vylučuje ústavný súd možnosť, že by napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k „denegatio iustitiae“. Odmietnutie neprípustného dovolania nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti.

Tvrdeniami sťažovateľky o prípustnosti dovolania z dôvodov daných v § 237 OSP sa už ústavný súd nezaoberal, keďže aj prípadné pochybenie krajského súdu zakladajúce podanie dovolania v situácii, keď je dovolanie podané neoprávnenou osobou, nezakladá prípustnosť dovolania.

Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľky ako neprípustné a že pritom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie podľa označených článkov ústavy a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil

s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 2/06). Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. januára 2010